

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 157/25

Λουξεμβούργο, 18 Δεκεμβρίου 2025

Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-448/23 | Επιτροπή κατά Πολωνίας (Έλεγχος ultra vires της νομολογίας του Δικαστηρίου – Υπεροχή του δικαίου της Ένωσης)

Κράτος δικαίου: η μη εφαρμογή της νομολογίας του Δικαστηρίου από το πολωνικό Συνταγματικό Δικαστήριο συνιστά παραβίαση σειράς θεμελιωδών αρχών του δικαίου της Ένωσης

Το Δικαστήριο διαπιστώνει επίσης ότι το πολωνικό Συνταγματικό Δικαστήριο δεν αποτελεί ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, λόγω σοβαρών πλημμελειών κατά τη διαδικασία διορισμού τριών μελών του, καθώς και της Προέδρου του

Με δύο αποφάσεις του, το πολωνικό Συνταγματικό Δικαστήριο κήρυξε ορισμένες διατάξεις των Συνθηκών, όπως ερμηνεύονται από το Δικαστήριο, αντίθετες προς το εθνικό Σύνταγμα και έκρινε ρητώς ότι η νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με την αποτελεσματική δικαστική προστασία ¹ έχει εκδοθεί καθ' υπέρβαση των εξουσιών που του έχουν ανατεθεί (ultra vires). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκτιμώντας ότι οι αποφάσεις αυτές παραβιάζουν διάφορες θεμελιώδεις αρχές του δικαίου της Ένωσης, περιλαμβανομένης της αρχής της υπεροχής του, άσκησε ενώπιον του Δικαστηρίου προσφυγή λόγω παραβάσεως κράτους μέλους κατά της Πολωνίας. Το Δικαστήριο δέχεται την προσφυγή της Επιτροπής και κρίνει ότι η Πολωνία παρέβη τις υποχρεώσεις της επειδή το πολωνικό Συνταγματικό Δικαστήριο παραβίασε την αρχή της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας και δεν έλαβε υπόψη την υπεροχή, την αυτονομία, την αποτελεσματικότητα και την ομοιόμορφη εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης, καθώς και τη δεσμευτική ισχύ των αποφάσεων του Δικαστηρίου. Το Δικαστήριο δέχεται επίσης την προσφυγή της Επιτροπής και κατά το μέρος που αφορά σοβαρές πλημμέλειες της διαδικασίας διορισμού τριών δικαστών του πολωνικού Συνταγματικού Δικαστηρίου και της Προέδρου του, οι οποίες θίγουν την ιδιότητα του δικαστηρίου αυτού ως ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου, που έχει συσταθεί νομίμως, κατά την έννοια του δικαίου της Ένωσης.

Με δύο αποφάσεις του που δημοσιεύθηκαν στις 14 Ιουλίου και στις 7 Οκτωβρίου 2021, το πολωνικό Συνταγματικό Δικαστήριο κήρυξε ορισμένες διατάξεις των Συνθηκών, όπως ερμηνεύονται από το Δικαστήριο, αντίθετες προς το εθνικό Σύνταγμα. Οι εν λόγω αποφάσεις εκδόθηκαν σε σχέση με τη νομολογία του Δικαστηρίου που αφορά την ανεξαρτησία της πολωνικής δικαιοσύνης.

Με τις δύο αυτές αποφάσεις αποκλείεται, κατ' ουσίαν, η αναγνωρισμένη από το Δικαστήριο αρμοδιότητα των εθνικών δικαστηρίων να ελέγχουν τη νομιμότητα των διαδικασιών διορισμού των δικαστικών λειτουργών, περιλαμβανομένων των πορισμάτων του πολωνικού εθνικού δικαστικού συμβουλίου (στο εξής: KRS), και να αποφαινόνται επί του ζητήματος αν οι διαδικασίες αυτές είναι πλημμελείς ². Επιπλέον, με τις ίδιες αποφάσεις απορρίπτονται τα προσωρινά μέτρα που διέταξε το Δικαστήριο σχετικά με την οργάνωση και την αρμοδιότητα των πολωνικών δικαστηρίων και τη διαδικασία ενώπιόν τους ³.

Εκτιμώντας ότι οι αποφάσεις του πολωνικού Συνταγματικού Δικαστηρίου θίγουν την αρχή της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, τις αρχές της αυτονομίας, της υπεροχής, της αποτελεσματικότητας και της ομοιόμορφης

εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, καθώς και την αρχή της δεσμευτικής ισχύος της νομολογίας του Δικαστηρίου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ⁴ άσκησε ενώπιον του Δικαστηρίου προσφυγή λόγω παραβάσεως κράτους μέλους κατά της Πολωνίας.

Με την προσφυγή της, η Επιτροπή καταγγέλλει επίσης τις πλημμέλειες κατά τη διαδικασία διορισμού τριών δικαστών ⁵ και της Προέδρου του πολωνικού Συνταγματικού Δικαστηρίου ⁶. Προβάλλει ότι το εν λόγω δικαιοδοτικό όργανο δεν αποτελεί ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως.

Με την απόφασή του, **το Δικαστήριο δέχεται στο σύνολό της την προσφυγή της Επιτροπής και διαπιστώνει τις παραβάσεις της Πολωνίας.**

Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι η απόφαση την οποία εξέδωσε το πολωνικό Συνταγματικό Δικαστήριο στις 7 Οκτωβρίου 2021 προσκρούει στην αρχή της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας κατά το μέρος που, κατά παράβαση της νομολογίας του Δικαστηρίου, αποκλείει την αρμοδιότητα των εθνικών δικαστηρίων να ελέγχουν τη νομιμότητα των διαδικασιών διορισμού των δικαστικών λειτουργιών, περιλαμβανομένων των πορισμάτων του KRS με τα οποία προτείνονται υποψήφιοι προς διορισμό, και να αποφαινούνται επί του αν οι διαδικασίες αυτές είναι πλημμελείς. Ομοίως, με την απόφαση της 14ης Ιουλίου 2021, το πολωνικό Συνταγματικό Δικαστήριο παραβίασε την αρχή αυτή αρνούμενο να αναγνωρίσει τη δεσμευτική ισχύ των προσωρινών μέτρων που διέταξε το Δικαστήριο σχετικά με την οργάνωση και την αρμοδιότητα των πολωνικών δικαστηρίων και τη διαδικασία ενώπιόν τους.

Οι επίμαχες αποφάσεις υπονομεύουν επίσης τα ουσιώδη χαρακτηριστικά της έννομης τάξης της Ένωσης, δεδομένου ότι απορρίπτουν τις αρχές της αυτονομίας, της υπεροχής, της αποτελεσματικότητας και της ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, καθώς και την αρχή της δεσμευτικής ισχύος της νομολογίας του Δικαστηρίου, εμποδίζοντας τις πολωνικές δημόσιες αρχές να εφαρμόζουν κανόνες του πρωτογενούς δικαίου της Ένωσης.

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι **η Πολωνία δεν μπορεί να επικαλείται τη συνταγματική ταυτότητά της** για να αποφύγει τη συμμόρφωση προς τις κοινές αξίες του άρθρου 2 ΣΕΕ, όπως το κράτος δικαίου, η αποτελεσματική δικαστική προστασία και η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης. Πράγματι, οι κοινές αξίες αποτελούν το θεμέλιο της ίδιας της ταυτότητας της Ένωσης, στην οποία η Πολωνία προσχώρησε ελεύθερα. **Μετά την προσχώρηση, οι αξίες αυτές εξειδικεύονται με νομικά δεσμευτικές υποχρεώσεις από τις οποίες τα κράτη μέλη δεν μπορούν να απαλλαγούν.**

Επιπλέον, **τα εθνικά δικαστήρια δεν μπορούν να καθορίζουν μονομερώς την έκταση και τα όρια των αρμοδιοτήτων που απονέμονται στην Ένωση.** Τα ζητήματα αυτά προϋποθέτουν κατ' ανάγκην ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης και εμπίπτουν, στο πλαίσιο του δικαιοδοτικού συστήματος της Ένωσης που καθιερώνεται με τις Συνθήκες, στην αποκλειστική αρμοδιότητα των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης. Ειδικότερα, η αυτονομία και η αποτελεσματικότητα της έννομης τάξης της Ένωσης αποκλείουν κάθε εξωτερικό έλεγχο των αποφάσεων που εκδίδει το Δικαστήριο κατ' ενάσκηση της αποκλειστικής του αρμοδιότητας να ερμηνεύει κατά τρόπο οριστικό και δεσμευτικό το δίκαιο της Ένωσης και να ελέγχει τη νομιμότητα των πράξεων της Ένωσης. Οι τυχόν αμφιβολίες των εθνικών δικαστηρίων όσον αφορά την έκταση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης ή όσον αφορά το κύρος μιας πράξης της Ένωσης επειδή εκδόθηκε καθ' υπέρβαση των ορίων των αρμοδιοτήτων της Ένωσης ή ακόμη αντιβαίνει στην υποχρέωση της Ένωσης να σέβεται την εθνική ταυτότητα των κρατών μελών της ⁷, μπορούν να εγερθούν μόνο στο πλαίσιο διαλόγου με το Δικαστήριο, μέσω προδικαστικής διαδικασίας. Το ίδιο ισχύει ακόμα και στην περίπτωση που οι αμφιβολίες των εθνικών δικαστηρίων αφορούν ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης από το Δικαστήριο.

Τέλος, το Δικαστήριο κρίνει ότι οι διορισμοί τριών δικαστών του πολωνικού Συνταγματικού Δικαστηρίου τον Δεκέμβριο του 2015 και της Προέδρου του τον Δεκέμβριο του 2016 έγιναν κατά παράβαση θεμελιωδών κανόνων σχετικά με τις διαδικασίες διορισμού στην Πολωνία. Ως εκ τούτου, **το πολωνικό Συνταγματικό Δικαστήριο δεν πληροί τις απαιτήσεις περί ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου, που έχει συσταθεί νομίμως, κατά την έννοια του δικαίου της Ένωσης.**

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προσφυγή λόγω παραβάσεως, στρεφόμενη κατά κράτους μέλους το οποίο παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το δίκαιο της Ένωσης, μπορεί να ασκηθεί από την Επιτροπή ή από άλλο κράτος μέλος. Αν το Δικαστήριο διαπιστώσει την ύπαρξη παραβάσεως, το καθού κράτος μέλος πρέπει να συμμορφωθεί με την απόφαση το συντομότερο. Όταν η Επιτροπή θεωρεί ότι το κράτος μέλος δεν συμμορφώθηκε προς την απόφαση, μπορεί να ασκήσει νέα προσφυγή, ζητώντας την επιβολή χρηματικών κυρώσεων. Σε περίπτωση μη ανακοινώσεως στην Επιτροπή των μέτρων για τη μεταφορά μιας οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο, το Δικαστήριο μπορεί πάντως, κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής, να επιβάλει κυρώσεις με την πρώτη του απόφαση.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο και, εφόσον υπάρχει, η σύνοψη της αποφάσεως](#) είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της αποφάσεως.

Επικοινωνία: Jacques René Zammit ☎ (+352) 4303 3355.

Στιγμιότυπα από τη δημοσίευση της αποφάσεως διατίθενται από το «[Europe by Satellite](#)» ☎ (+32) 2 2964106.

Ακολουθήστε μας!

¹ Η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ.

² Αποφάσεις του Δικαστηρίου της 2ας Μαρτίου 2021, Α.Β. κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές), [C-824/18](#) (βλ. ανακοινωθέν Τύπου αριθ. [31/21](#)) και της 6ης Οκτωβρίου 2021, W. Ζ. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός), [C-487/19](#) (βλ. ανακοινωθέν Τύπου αριθ. [173/21](#)).

³ Με τη διάταξη του Δικαστηρίου της 8ης Απριλίου 2020, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Πειθαρχικό καθεστώς των δικαστών), [C-791/19 R](#) (βλ. ανακοινωθέν Τύπου αριθ. [47/20](#)), η Πολωνία υποχρεώθηκε να αναστείλει την εφαρμογή των διατάξεων με τις οποίες παρασχέθηκε στο πειθαρχικό τμήμα του Ανωτάτου Δικαστηρίου η αρμοδιότητα να εκδικάζει τις πειθαρχικές υποθέσεις που αφορούν τους δικαστές. Το προσωρινό αυτό μέτρο αποσκοπούσε στη διαφύλαξη του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, λαμβανομένου υπόψη ότι είχαν αμφισβητηθεί η ανεξαρτησία και η αμεροληψία του πειθαρχικού τμήματος.

⁴ Βλ. το [δελτίο Τύπου](#) της Επιτροπής.

⁵ Τον Δεκέμβριο του 2015 η Δίαιτα της όγδοης κοινοβουλευτικής περιόδου εξέλεξε τρία πρόσωπα σε αντικατάσταση δικαστών των οποίων η θητεία είχε λήξει, ενώ η Δίαιτα της έβδομης κοινοβουλευτικής περιόδου είχε ήδη εκλέξει τρεις άλλους δικαστές στις ίδιες θέσεις τον Οκτώβριο του 2015. Με τις αποφάσεις της 3ης και της 9ης Δεκεμβρίου 2015, το πολωνικό Συνταγματικό Δικαστήριο έκρινε ότι η εκλογή των τριών δικαστών από τη Δίαιτα της όγδοης κοινοβουλευτικής περιόδου ήταν αντίθετη προς το Σύνταγμα. Ωστόσο, τα τρία πρόσωπα που εκλέχθηκαν τον Δεκέμβριο του 2015 ορκίστηκαν ενώπιον του Προέδρου της Δημοκρατίας της Πολωνίας και τους επιτράπη να αναλάβουν τα καθήκοντά τους, ενώ οι δικαστές που εκλέχθηκαν τον Οκτώβριο του 2015 δεν μπόρεσαν να αναλάβουν τα καθήκοντά τους.

⁶ Η γενική συνέλευση για την ανάδειξη των προτεινόμενων υποψηφίων για τη θέση αυτή συγκλήθηκε και έλαβε χώρα αυθημερόν, χωρίς να είναι παρόντες σε αυτήν όλοι οι δικαστές του Συνταγματικού Δικαστηρίου (ένας απουσίαζε). Μεταξύ των δεκατεσσάρων δικαστών που ήταν παρόντες, οκτώ αρνήθηκαν να συμμετάσχουν στην ψηφοφορία απαιτώντας την αναβολή της συνεδρίασης προκειμένου να είναι σε θέση να παραστεί και ο 15ος δικαστής. Η προταθείσα υποψηφία για τη θέση του Προέδρου, η οποία εν συνεχεία διορίστηκε στη θέση αυτή από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας, έλαβε πέντε ψήφους, περιλαμβανομένων των ψήφων των τριών δικαστών των οποίων ο διορισμός είχε ήδη αμφισβητηθεί. Έχει όμως κριθεί ότι η πρόταση υποψηφίων οι οποίοι δεν υποστηρίζονται από την πλειοψηφία των δικαστών αντιβαίνει στο Πολωνικό Σύνταγμα.

⁷ Δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 2, ΣΕΕ.